

ЖИТТЯ ВЧЕНОГО ПРОДОВЖУЄТЬСЯ В ЙОГО ПРАЦЯХ

Іван Крупський

*доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри теорії і практики журналістики Львівського національного
університету імені Івана Франка*

Гордістю архітекторів, будівельників є споруди, до зведення яких вони причетні. Гордяться садівники посадженими деревами, з яких згодом виростають сади і парки, зачудовують художники своїми полотнами... І хоча творці всього цього вже давно відійшли від нас у вічність, вдячні нащадки пам'ятають про них, пишаються творіннями їхніх рук. Та й, зрештою, кажуть, що пам'ять про будь-яку навіть пересічну людину живе так довго, як про неї пам'ятають її рідні, друзі...

А що залишається після життя вченого? Так! Його вдячні учні, його праці. А ще пам'ять. Пам'ять не лише рідних, а й тих, кого вони колись вивели на професійну дорогу, щедро ділилися своїми знаннями, прищеплювали любов до рідної мови, до України.

...Тривалий час працює на факультеті журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка кандидат філологічних наук, доцент З. Є. Дмитровський. Знають його як доброго наставника молоді, досвідченого журналіста, який одним з перших в Україні вів прямі телевізійні трансляції на закордонну аудиторію. В арсеналі дослідника немало цікавих монографій, навчальних посібників, статей. А натхнення до наукової праці прищепив йому батько – Євген Миколайович Дмитровський. Про це, зрештою, йдеться в книзі З. Є. Дмитровського “Вчений, педагог, батько”, що побачила світ у Львівському видавництві “ПАІС” (Дмитровський З. Вчений, педагог, батько / Зенон Дмитровський . – Львів, ПАІС, 2015. – 84 с.). Ця книга є яскравим виявом синівської любові, прикладом незнищеності коріння українського роду, спадковості і пам'яті поколінь.

...Зі Станіславова (тепер Івано-Франківськ), де народився Євген, сім'я Дмитровських напередодні буремних подій Першої світової війни переїхала на Тернопільщину, ближче до родинного вогнища: адже годувальник сім'ї був мобілізований на фронт. Навіть не маючи шести років, малий Євген пішов до школи, бо справді хотів учитися, а ще в школі давали шматок хліба з грудочкою цукру, що було неабиякою підтримкою для дітлахів, яких постійно переслідували голод і холод.

Родина бачила, що хлопець тягнувся до знань, і всіляко сприяла цьому. Й хоча статків у сім'ї й надалі особливих не було, та всі кошти, за які планували збудувати нову хатину, віддали за навчання Євгена в гімназії.

Закінчивши гімназію з добрим багажем знань (вільно спілкувався німецькою, грецькою, латинською, польською мовами, опанував азами єврейської й англійської мов,

добре знав математику), вступив на філософський факультет Львівського університету. Однак через матеріальні труднощі змушений був залишити навчання і повернутися до рідного села, де немало зробив для його національного відродження: організував театральний гурток, духовий оркестр, видав брошуру “Домашній промисел”, що побачила світ у бібліотеці “Рідне слово”, яка виходила під патронатом селянського часопису “Народна справа”; був автором “Підручника гуртової та одиначної гри на мандоліні, мандолі й гітарі” – “Заграйте, струни”. Ці книги вийшли 1938 р. у видавництві концерну Івана Тиктора, відомого тим, що активно працював на ниві українського національного відродження.

З приходом на західноукраїнські землі радянської влади, що була принесена на штиках червоноармійців, здавалося, що нарешті й для українців настала нова ера, бо ж панська Польща всіляко протидіяла іншим націям. Так вдалося Є. Дмитровському стати студентом заочного відділення філологічного факультету Львівського університету й водночас вступити на мовно-літературний факультет Станіславського учительського інституту.

Здобувши вищу освіту, Є. Дмитровський працював у різних навчальних закладах, на різних посадах. Незважаючи на зайнятість, зумів захистити кандидатську дисертацію, присвячену творчості Марка Черемшини, яку високо оцінив його науковий керівник академік Михайло Возняк.

З 1951 р. Євген Дмитровський переїжджає до Дрогобича. З цим містом надалі пов’язане все його життя, тут він пройшов шлях від доцента до завідувача кафедри української мови в педагогічному інституті. Саме тут написав низку цікавих наукових праць, що не втратили своєї актуальності й нині – “Іван Франко в боротьбі за єдину українську літературну мову”, “Гурток української мови в школі”, “Мовний аналіз – активний метод навчання граматики” та ін. В редакції науково-методичного збірника “Методика викладання української мови і літератури”, що виходив у Києві, дали високу оцінку дослідженням автора з провінції і навіть увели його до складу редколегії. Це надихнуло дослідника на нові пошуки в царині методики навчання української мови, тому й узагальнив свої дослідження в підготовленій до захисту докторській дисертації, яку планував захищати на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук.

Наукові й науково-методичні праці вченого з Дрогобича знайшли схвальний відгук серед викладачів шкіл і вишів, а книга Є. Дмитровського “Кабінет української мови і літератури в школі”, що побачила світ 1962 р. в київському видавництві “Радянська школа” на тривалий час стала настільною для багатьох поколінь вчителів-мовників. Так само високо була оцінена його книга “Методика викладання української мови в середній школі”, в якій науковець зазначав: “Навчаючи учнів рідною мовою, ми виховуємо в них любов до неї, а значить любов до свого народу – творця і носія рідної мови”. А надворі був 1965 рік, коли все робилося для того, аби виростити якусь нову націю-мутанта – “радянський народ”, коли гостро засуджувалися будь-які вияви національної ідентичності, а авторів таких “кримінальних” думок називали не інакше як “українськими буржуазними націоналістами”.

Чимало планував зробити Є. Дмитровський, однак не встиг. Не встиг, бо життя йому відвело лише неповних 58 років. Однак пам’ять про добру людину, про вченого

не згасла. Відома львівська дослідниця Н. М. Захлюпана, доцент кафедри української мови Львівського національного університету імені Івана Франка, в статті “Життям підказане”, що була надрукована в університетському віснику філологічної серії (вип. 57), зазначила: “Методична наука в Україні представлена багатьма іменами видатних учених. Серед них особливе місце займає ім’я Є. М. Дмитровського, талановитого вченого-методиста...”.

І справді: на праці Є. М. Дмитровського посилаються й нині, їх цитують, вивчають. Усе це докладно описує у своїй книзі вдячний син – доцент факультету журналістики, Заслужений працівник освіти України З. Є. Дмитровський.

Читач знайде в книзі чимало цікавих епізодів, пов’язаних із Дрогобицьким педінститутом, у ній згадано імена відомих учених, доцентів, професорів, які працювали разом з Є. Дмитровським й залишили помітний слід в українській науці.

Стаття надійшла до редколегії 09.10.16

Прийнята до друку 25.10.16